

Trentodoc – peneče vino z gora, ki združuje 58 pridelovalcev penin v pokrajini Trentino. Njihove penine so izdelane po klasični metodi, vinske zvrsti pa morajo vsebovati zgolj lokalno pridelano grozdje, in sicer iz vrst beli pinot, Chardonnay, modri pinot in Menier.

Obiskano območje s pridom izkorišča ugoden položaj glede na pomembne turistične tokove od Gardskega jezera, po dolini Valle dei Laghi proti severu Evrope. Na ključnih točkah so tako locirali svoje restavracije, prodajne točke, enote in predstavili tudi drugo ponudbo bioobmočij. Ker krepijo svojo prepoznavnost in dosegajo glede na vloženo delo ustrežnejšo ceno izdelkov, je njihova perspektiva bistveno svetlejša kot v Sloveniji. Tudi v pandemičnih razmerah večinoma nimajo posebnih težav s prodajo svojih izdelkov.

Primož Pipan, Maja Topole, Mateja Šmid Hribar

Študijski obisk agroekoloških dobrih praks v vinogradništvu in delavnice v pilotnem območju Vipavsko gričevje; projekt ECOVINEGOALS

Hanija, Grčija, 12.–14. 10. 2021; Vipavska dolina, 4. 3., 9. 3., 18. 3., 21. 10. 2021

Sodelavci ZRC SAZU Geografskega inštituta Antona Melika smo se v prostorih Sredozemskega agronomskega inštituta v Haniji na grškem otoku Kreta udeležili 3. sestanka partnerjev projekta ECOVINEGOALS (slika 1). Zaradi COVID-19 je bil to sploh prvi sestanek, na katerem smo se srečali v živo. Po sestankovanju so nam grški partnerji predstavili dve njihovi območji ekološkega vinogradništva oziroma kmetovanja. Najprej smo obiskali družino Mamidakis, ki je svoje podjetje v podeželskem zahodnem delu Krete, nedaleč od Hanije, poimenovala po vasi Anoskeli. Danes je to znano po pridelavi visoko kakovostnega ekstra deviškega oljčnega olja, pa tudi več vrst vin (belih: Vilana, Vidiano in

Slika 1: Udeleženci 3. sestanka partnerjev projekta ECOVINEGOALS.

Asyrtiko in rdečih: Syrah, Cabernet Sauvignon in Grenache Rouge). Podjetje zagovarja trajnostni način pridelave oliv in grozdja ter ročno obiranje sadežev.

V bližini, v kraju Ano Vouves smo si ogledali eno najstarejših oljk na svetu, ki ji pripisujejo vsaj 2000 let starosti, in ki še vedno rodi.

Naslednji dan smo se podali v osrednji del Krete, v pokrajino Archanes Asterousia južno od Irakliona (slika 2). Tam smo obiskali vinsko klet Nikos Gavalas v kraju Vorias Monofatsi. Če je omogočeno namakanje, zemljišča namenijo vinski trti, sicer jih izkoristijo za gojenje oljk, slabše pa za suhe travnike ali pašnike. Grški kmetje obžalujejo, da so po vstopu v Evropsko unijo sledili evropskim navodilom in zaradi finančnega nadomestila iztrebili obsežna območja vinske trte ter jo zamenjali za oljke. Te so namreč precej manj donosne od vinske trte.

Kot pilotno območje projekta ECOVINEGOALS je bilo v Sloveniji izbrano Vipavsko gričevje, ki obsega slabih 7000 hektarov zemljišč. Vključuje 23 naselij v štirih občinah – v občini Vipava: Erzelj, Goče, Lože, Manče, Slap, Podraga, Orehovica, Podnanos, v občini Ajdovščina: Dolenje, Gaberje, Planina, Vrtovče, Šmarje, Velike Žablje, Zavino, Brje, Tevče, v občini Komen: Dolanci in Kodreti, ter v Mestni občini Nova Gorica: Preserje, Branik, Steske, Spodnja Branica. 21 naselij je vključenih v celoti, naselji Branik in Steske pa delno, ker deloma segata na planoto Kras.

Da bi spoznali vpliv vinogradništva na pokrajino in turizem ter dobili vpogled v trajnostne prakse upravljanja pokrajine v Vipavskem gričevju, smo za vinogradnike in druge prebivalce območja organizirali tri manjše delavnice. Kot fokusne skupine so potekale 4., 9. in 18. marca 2021 na Cejkotovi domačiji v Gočah. ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika in KGZS Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica sta organizirala še dve večji delavnici. Vabljeni so bili različni deležniki, povezani z vinogradništvom: poleg vinogradnikov oziroma vinarjev še predstavniki občin Ajdovščina, Vipava, Nova Gorica in Komen, predstavniki krajevnih skupnosti, Regijske razvojne agencije ROD Ajdovščina,

MAJA TOPOLE

Slika 2: Vinogradi in oljčniki v pokrajini Archanes Asterousia.

PRIMOŽ PIPAN

Slika 3: Delavnica v Ajdovščini o upravljanju in dejavnosti v ekoloških vinogradih kot podlaga za pripravo pokrajinskih strategij.

Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov, Zavoda za varstvo narave Republike Slovenije, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Zavoda za gozdove Slovenije, predstavnikov lovcev, ekoloških kmetov, izobraževanja, turizma in vinskih kleti. Prva delavnica je 21. 10. 2021 potekala v dvorani Območne obrtno-podjetniške zbornice Ajdovščina (slika 3). Majda Brdnik (KGZS) je imela predstavitev z naslovom Upravljanje in dejavnosti v ekoloških vinogradih kot podlaga za pripravo pokrajinskih strategij, Andreja Škvarč (KGZS) je predstavila agroekologijo, Maja Topole (ZRC SAZU) pilotno območje Vipavsko gričevje, Jana Laganis (ZRSVN) pa naravovarstveno pomembna območja v Vipavski dolini. Sledilo je delo v treh skupinah po metodi svetovne kavarne. Udeleženci so: a) razpravljali na temo preprečevanja opuščanja in zaraščanja kmetijskih zemljišč v Vipavskem gričevju, b) predlagali ukrepe za vzpodbujanje ohranjanja in povečanje vinogradniških površin v Vipavskem gričevju ter c) odgovarjali na vprašanje, kako bi na področjih ekonomije, družbe in ekologije sami izkoristili priložnosti za agroekološki prehod v vinogradništvo.

Druga delavnica (2. 12. 2021) je zaradi COVID-19 potekala na daljavo. Mateja Šmid Hribar (ZRC SAZU) je predstavila rezultate prve delavnice, Andreja Škvarč in Majda Brdnik (KGZS) Vinogradništvo in agroekološke prakse v Vipavskem gričevju, Ivan Žežlina (KGZS) Prognozo bolezni in škodljivcev vinske trte na Vipavskem, Janez Furlan (Občina Ajdovščina) projekt Grevislin, Lorena Butinar (Univerza v Novi Gorici) pa projekt Odkrivanje podeželske dediščine: avtohtono proizvodnjo fermentiranih pijač za lokalno kulturno in okoljsko trajnostnost. Sledila je okrogla miza na temo prednosti in ovir za vinogradništvo v Vipavskem gričevju. Predstavitve z obeh delavnic so na voljo na spletni strani: <https://giam.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/ecovinegoals-ekolosko-upravljanje-z-vinogradi-in-aktivnosti-za-pokrajinske>.

Primož Pipan, Maja Topole, Mateja Šmid Hribar